

70 proc. alkoholiu. Endoskopo optiką saugoti nuo įbrėžimų, tiesiogiai neliesti kitais endoskopaais ar instrumentais. Išvalytą endoskopą plauti demineralizuotu (distiliuotu) vandeniu ir džiovinti minkštu audiniu arba suspaustu filtruotu oru. Endoskopų automatinis šiluminis valymas ir dezinfekcija atliekama naudojant automatinio plovimo programas, kurias rekomenduoja endoskopų ir dezinfekavimo plautuvų gamintojai. Tipinis dezinfekavimo plautuve šiluminio valymo ir dezinfekcijos ciklas: skalavimas šaltu (ne aukštesnes kaip 20° C temperatūros) vandeniu, plovimas šiltu (40°–60° C) vandeniu, dezinfekcija 70°–95° C temperatūroje, džiovinimas. Dezinfekavimo plautuvo kameroje, kad plaunant endoskopas nebūtų pažeistas, turi būti endoskopų pritvirtinimo įranga. Instrumentai su kanalais ir vožtuvais pritvirtinami prie plovimo, skalavimo sujungimų įrenginio kame-

roje taip, kad visi išoriniai ir vidiniai paviršiai būtų išplauti ir išskalauti.

Apibendrinant, dezinfekcija yra viena iš pagrindinės infekcijų kontrolės priemonių ASPĮ. Kad ji vyktų sėkmingai, būtinos tam tikros sąlygos:

- administracijos darbuotojai vykdo aprūpinimą priemonėmis ir kontrolę;
- atitinkamos inžinerinės sąlygos (tinkamos patalpos, vėdinimas, tinkamas vandens tiekimas);
- ASPĮ pritaikytas valymo, dezinfekcijos procedūrų vadovas, parengtas vadovaujantis HN 47-1:2012 reikalavimais ir dezinfekcinių medžiagų gamintojų rekomendacijomis;
- personalo higienos, asmeninės apsaugos ir aplinkos paviršių valymo, dezinfekcijos reikalavimų vykdymas;
- darbuotojų mokymai ir tolesnis profesinis tobulinimasis.

SKLAIDA

Inovatyvi slaugos praktikos mokytojų rengimo programa – tarptautinio projekto rezultatas

Erika Juškauskienė

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Slaugos ir rūpybos katedra

Slaugos pradininkė Florence Nightingale (1820–1910) buvo įsitikinusi, kad slaugos profesijos pamatas yra slaugos praktikos mokytojo ir mokinio santykiai. Slaugos praktikos mokytojo veikla suvokiama kaip dviejų žmonių ryšys, kai vienas iš jų yra labiau patyręs, todėl gali vadovauti, patarti bei padėti mažiau įgūdžių turinčiam būsimajam slaugytojui [7, 3].

Kaip teigia Olga Riklikienė (2008), praktikos mokytojas – tai profesionalus slaugytojas, turintis nemažą slaugos patirtį, pakankamai žinių ir gebantis tas žinias tinkamai perduoti studentui. Fultonas ir kt. (2007) išklėle keturis pagrindinius praktikos mokytojo veiklos uždavinius:

1. Padėti studentui mokytis iš praktikos ir per praktiką.
2. Padėti studentui įgyti svarbiausius klinikinius įgūdžius ir gebėjimus.
3. Palengvinti slaugos studento profesinę socializaciją.

4. Analizuoti ir vertinti studento praktinio mokymosi pažangą [2].

Praktikos mokytojas, norėdamas pasiekti šių uždavinių, turi atlikti tokias svarbiausias funkcijas: stebėti, mokyti, instrukuoti, konsultuoti, vertinti ir teikti grįžtamąjį ryšį, domėtis slaugos naujovėmis ir tobulinti savo profesinę veiklą [10]. Visgi geras praktikos mokytojas neapsiriboja vien mokytojo vaidmeniu, t. y. mokyti žinių ir įgūdžių. Jis taip pat yra patarėjas (moko spręsti problemas), motivatorius (motyvuoja darbui), rėmėjas (atveria galimybes), ugdytojas (padeda pacientams įveikti sunkumus), konsultantas (padeda išsikelti tikslus) ir sektinas pavyzdys (įkūnija profesijos laimėjimus ir vertybes) [1].

Praktikos mokytojui būdinga tai, kad, būdamas labiau patyręs, jis aktyviai veikia mažiau patyrusio asmens profesinę ir asmeninę tobulėjimą [6]. Juralevičienė ir Pa-

lidauskaitė (2011) teigia, kad praktikos metu studentai paprastai turi du vadovus: vieną vadovą skiria aukštoji mokykla, kitą vadovą – priimanti institucija. Svarbu, kad šie vadovai nuolatos komunikuoūtų. Nors šių vadovų uždaviniai kiek skirtingi, tačiau galutinis jų tikslas yra gana panašus – sėkminga tolesnio studento mokymosi proceso sąsą. Abu vadovai atsakingi už praktikos priežiūrą [4].

Schubarth ir Speck (2011) bei Kragelund (2011) pabrėžia, kad vadovavimo praktikai kokybė tampa esmine studijų ir praktinio mokymosi sąsąjų stiprinimo prielaida, lemiančia praktikos naudą besimokančiajam ir studijų kokybę. Ši nauda pasireiškia tuo, kad praktikos vietoje studentai įgyja aiškesnę supratimą apie profesinę veiklą, įgauna dalykinių ir profesinių gebėjimų, užmezga ir plėtoja profesinius kontaktus [8, 5]. Praktikos mokytojo nauda įrodyta tyrimais – studentų priežiūra praktinio mokymo metu ir vadovavimas jiems yra būtini ir naudingi veiksniai per profesinio rengimo ir tobulėjimo procesą. Ugdomas studento asmeninis tobulėjimas, įgyjama praktinės patirties, didinamas pasitikėjimas, bendradarbiavimas, ugdomos kompetencijos [9].

Pasak Riklikienės ir Sajienės (2011), slaugos dėstytojai ir praktikos mokytojai turi gerai išmanyti slaugos mokslo dalykus, žinoti slaugos mokslo teorinę ir praktinę reikšmę, kvalifikacinių profesinės veiklos reikalavimų kitimo tendencijas, gebėti lanksčiai siekti ugdymo tikslų, pasižymėti asmeninėmis savybėmis, mokėti naudotis naujomis mokymo technologijomis, gerai taikyti įvairias mokymo metodikas [7]. Vadinasi, slaugos praktikos mokytojams, be profesinio pasirengimo, būtinos edukacinės – pedagoginės – kompetencijos.

2018 m. rugsėjį–2020 m. gruodį Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Slaugos ir rūpybos katedra dalyvauja „Erasmus+“ KA2 programos projekte „Kokybiškas praktinis mokymas, rengiant kompetentingus slaugos studentus“ (angl. *Quality Mentorship for Developing Competent Nursing Students – QualMent*). Projekto tikslas – parengti kokybišką slaugos praktikos mokytojų rengimo programą bei padėti pagrindą vieningam slaugos praktikos mokytojų rengimui Europos Sąjungos šalyse. Projektą koordinuoja Cėlės slaugos kolegija (Slovėnija). Projekte dar dalyvauja: Oulu universitetas (Suomija), Alikantės universitetas (Ispanija) bei Europos slaugytojų federacija (Belgija).

Sudarytas slaugos praktikos mokytojų rengimo teorinis modelis ir sukurta jų rengimo programa. Teorinis modelis ir empiriniai tyrimai atskleidė, kad kokybiškam slaugos praktiniam mokymui(si) yra svarbios praktikos mokytojų bendrosios, profesinės bei pedagoginės savybės, motyvacija mokytį studentus, požiūris į praktinį mokymą padalinyje, į galutinius mokymo(si) tikslus orientuotas studento vertinimas ir grįžtamojo ryšio teikimas, taip pat kultūrinė ir lingvistinė praktikos mokytojo kompetencija, dirbant su užsienio slaugos studentais.

Pagrindiniai praktinio mokymo(si) tikslai susiję su būsimojo slaugytojo aštuonių sričių kompetencijomis, kurias jis turi įgyti studijų metu: savarankiškai vykdyti slaugos procesą; veiksmingai dirbti komandoje ir dalyvauti mokant specialistus praktikos; įgalinti asmenis ir šeimas

rūpintis savo sveikata; nedelsiant reaguoti į kritines situacijas bei nelaimes; savarankiškai patarti pacientams ir juos mokytį; profesionaliai bendrauti ir bendradarbiauti su kitais specialistais; nagrinėti priežiūros kokybę ir tobulėti.

Netrukus prasidės slaugos praktikos mokytojų programos išbandymas. Pirmasis programos modulis skirtas įvadui į slaugos praktinį mokymą ir mokytojo vaidmenį. Antrasis modulis supažindina su kalbinės ir kultūrinės įvairovės reikšme praktinio slaugos mokymo organizavimui. Trečiasis modulis padės programos klausytojams įgyti studentų vertinimo įgūdžių, supažindins klausytojus su refleksijos taikymu, grįžtamojo ryšio teikimu. Programos inovatyvumas pasižymės tuo, kad dalis užsiėmimų bus studijuojama savarankiškai „Moodle“ platformoje. Tokia mokymų forma siekiama motyvuoti praktikuojančius slaugytojus dalyvauti programoje ir didinti jų edukacines bei bendrąsias (naudojimosi technologijomis) kompetencijas.

Tai jau trečiasis tarptautinis projektas slaugos praktinio mokymo tema nuo 2005 m., kuriame dalyvauja Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Slaugos fakulteto Slaugos ir rūpybos katedra. Katedros dėstytojai nuo 2009 m. vykdo slaugos praktikos mokytojų podiplominį mokymą. 36 val. mokymų programa skirta pradedantiesiems praktikos mokytojams. Ją iš viso yra išklausę daugiau nei 140 slaugytojų bei 20 akušerių. Naujoji „QualMent“ projekto metu parengta pažengusiųjų lygmens programa išplės praktikos mokytojų kompetencijas bei pagerins slaugos studentų rengimą klinikinėje aplinkoje.

Su projektu susijusi informacija viešinama „Twitter“ ir „Facebook“ paskyrose (@QualMentProject).

Literatūra

1. Ekonomikos terminai. [žiūrėta: 2019-12-23]. Prieiga per internetą: <http://eterminai.lt/ekonomika/efektyvumas>.
2. Fulton J., Böhler A., Hansen G., Kauffeldt A., Welander A., Santos M., Thorarinsdottir K., Ziarko E. Mentorship: an international perspective. *Nurse Education in Practice* 2007; 7:399–406.
3. Gottlieb Laurie N. The Developmental /Health Framework Within the McGill Model of Nursing: Laws of Nature Guiding Whole Person Care. *United States. Advance in Nursing Science*. 2007; 30:43–57.
4. Juralevičienė J., Palidauskaitė J. Lietuvos viešojo administravimo studentų praktikos teisinio reglamentavimo ir įgyvendinimo aspektai. *Viešojo politika ir administravimas*. 2011, 10 (1) p. 91–102.
5. Kragelund L. The Windmill of Learning Processes: A learning and teaching tool for student nurses and mentors. *Nurse Education Today*. 2011; 31: 54–58.
6. Riklikienė O. *Slaugos praktikos mokytojas*. Kaunas, 2008.
7. Riklikienė O., Sajienė L. *Praktinis slaugos mokymas*. Kaunas: LSMU leidybos vadovėlis; 2011.
8. Schubarth W., Speck K., Seidel A., Kamm C., et al. Niproschke Evidenzbasierte Professionalisierung der Praxisphasen in auseruniversitären Lernorten: Erste Ergebnisse des Forschungsprojektes ProPrax. In Schubarth. Potsdam, 2011.
9. Sellars J., Clouder L. Impact of the Accreditation of Clinical Educators scheme: reflections from one higher education institution. *Physiotherapy*. 2011, 97(4): 339–344.
10. Shin Y., Rew L. Nursing student participation in mentoring programs to promote adolescent health: Practical issues and future suggestions. *Nurse Education Today* 2010; 30:26–30.